

Sygn. akt III CSK 271/08

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Strus (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa "C." S.A.

przeciwko "N." sp. z o.o.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 23 stycznia 2009 r.,

na rozprawie

kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 kwietnia 2000 r., sygn. akt [...],

oddala kasację i nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 17 grudnia 1999 r. oddalił żądanie powodowego „C.” S.A. zasądzenia od pozwanej „N.” sp. z o.o. kwoty 30000 zł z odsetkami tytułem dywidendy za 1992 oraz 1996 r. Ustalił, że powód nie jest współnikiem pozwanej, gdyż umową z dnia 19 listopada 1992 r. sprzedał swoje udziały belgijskiej spółce „C.” N.V., a tym samym nie ma prawa do wypłaty z zysku.

Zarówno ustalenia Sądu I instancji, jak i jego rozważania prawne zostały przez Sąd Apelacyjny uznane za prawidłowe, toteż apelacja powoda została oddalona wyrokiem tego Sądu z dnia 18 kwietnia 2000 r.

Kasacja powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego - oparta na obydwu podstawach z art. 393¹ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 187, 188, 191, 192 k.h., art. 6 i 8 ustawy o spółkach z udziałem zagranicznym, art. 452 k. c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 i 382 k.p.c., a także art. 231, 233 § 1, 378 § 2, 328 § 2 k.p.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota zarzutów kasacji sprowadza się do twierdzenia, że umowa sprzedaży z dnia 19 listopada 1992 r. była nieważna, a tym samym powódka zachowała uprawnienia współnika w pozwanej spółce, w tym prawo do udziału z zysku.

Rację ma skarżąca, kiedy twierdzi, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym (Dz. U. z 1991 r. Nr 60, poz. 253 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy z dnia 19 listopada 1992 r. zezwolenia udzielonego przez Ministra Przekształceń Własnościowych wymagała czynność prawna polegająca na zawarciu przez państwową osobę prawną ze spółką z udziałem zagranicznym lub na jej rzecz umowy lub umów, których przedmiotem było nabycie lub objęcie udziałów lub akcji bądź nabycie praw z udziałów lub akcji przez podmiot zagraniczny w istniejącej spółce z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli spółka ta prowadziła działalność w dziedzinach określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1; zezwolenia

organu koncesyjnego jeżeli spółka ta prowadziła działalność w dziedzinach wymagających koncesji, albo zezwolenia na podstawie odrębnych przepisów. I dalej, że nieważna była umowa zawarta przez państwową osobę prawną ze spółką z udziałem zagranicznym, której przedmiotem było nabycie udziałów bez uzyskania stosownego zezwolenia, o którym stanowi art. 6.

Skarżąca jednakże pomija, że to nie pozwana, a właśnie skarżąca była stroną umowy z dnia 19 listopada 1992 r., której przedmiotem było zbycie udziałów. Nieważność niewątpliwie działa *erga omnes* w tym sensie, że każda osoba zainteresowana w ustaleniu tej cechy może się na nią powołać bądź to przez podniesienie stosownego zarzutu procesowego, bądź to przez wytoczenie odrębnego powództwa. Niemniej spółka „C.”, druga strona umowy z dnia 19 listopada 1992 r., nie jest stroną w sprawie; skarżąca też nie wytoczyła powództwa o stwierdzenie nieważności umowy zbycia udziałów.

Poza tym, pozwana Spółka była powiadomiona, zgodnie z wymogiem art. 187 k.h., o przejściu udziałów na belgijską spółkę „C.”, jako nowego współnika. Skutkiem tego zawiadomienia było dokonanie przez zarząd pozwanej odpowiednich zmian w księdze udziałów, tj. wykreślenie skarżącej - jako udziałowca pozwanej Spółki – oraz wpisanie nowego współnika - spółki „C.”, a także sporządzenie nowej, aktualnej, listy współników oraz złożenie jej do sądu rejestrowego zgodnie z dyspozycją art. 188 § 3 k.h. Sąd Rejonowy, prowadzący rejestr dla pozwanej Spółki dołączył do akt rejestrowych nową listę współników. Dołączenie tej listy do akt rejestrowych zapewniło jawność tych danych wobec współników (art. 188 § 2 k.h.) oraz wszystkich innych osób, które mają prawo przeglądania rejestru i dokumentów składanych sądowi rejestrowemu w wykonaniu przepisów ustawowych (§ 8 ust. 1 w związku z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lipca 1934 r. o rejestrze handlowym - Dz. U. Nr 59, poz. 511 ze zm., obecnie nieobowiązującego).

Warto zauważyć, że w myśl uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1993 r., sygn. akt III CZP 118/93, (OSNC 1994 nr 5, poz. 99) sąd powinien odmówić przyjęcia do rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nowej listy współników, jeżeli zgłoszona w tym przedmiocie zmiana opiera się na nieważnej

umowie zbycia udziałów. W świetle tego poglądu uprawnione jest założenie, że sąd rejestrowy nie dopatrył się na podstawie przedłożonych jemu dokumentów, że złożona przez zarząd pozwanej nowa, aktualna, lista wspólników opierała się na nieważnej umowie zbycia udziałów.

W konsekwencji, wprowadzie wpisy do księgi udziałów mają charakter czysto deklaracyjny i porządkowy, gdyż dokonanie wpisu na listę udziałowców spółki nie przesądza nabycia praw wspólnika, niemniej jednak spółka „C.”, wpisana do księgi udziałów jest oficjalnie wobec spółki wspólnikiem – ma więc ona prawo do zysków (art. 191k.h.), a nie skarżąca.

Sąd Apelacyjny wychodząc z przytoczonych założeń, oddalając apelację, nie dopuścił się więc naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa. Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.